

Sulama Birliklerinin Feshi Şart ve Usulleri İle Tasfiye Halinde Personelin Durumu

Sulama Birliklerinin Feshi Şart ve Usulleri İle Tasfiye Halinde Personelin Durumu

SULAMA BİRLİKLERİNİN FESHİ ŞART VE USULLERİ İLE TASFİYE HALİNDE PERSONELİN DURUMU

Halil MEMİŞ[1]

1- Genel Olarak

Bilindiği üzere, Sulama Birlikleri Kanunu ile sulama birliklerinin yapılarında önemli değişiklikler yapılmıştır. Söz konusu değişiklikler, 19.4.2018 tarih ve 7139 sayılı Kanun ile yapılmıştır. Bu değişikliklerle, sulama birlikleri çok farklı bir noktaya evrilmiştir.

Bunlardan en önemlisi de, sulama birliklerinin feshi ve tasfiyesine yönelik yapılan düzenlemelerdir.

Sulama birliklerinin feshi iki şekilde gerçekleştirilebilir.

- Tasfiye
- Birleştirme

2- Tasfiye

Sulama birliklerinin tasfiye suretiyle feshi, 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu'nun 20 nci maddesinde yapılan değişiklikle düzenlenmiştir. Bu düzenlemede birlik tüzel kişiliğinin sona ermesi şu şekilde düzenlenmiştir:

"Birlik tüzel kişiliğinin sona ermesi" başlıklı maddeye göre; "(1) Birliğin amacına ulaşamayacağına tespit edilmesi durumunda birlik, DSİ'nin teklifi üzerine Bakan onayı ile feshedilir.

(2) Birliğin tasfiyesi DSİ tarafından yürütülür. Tasfiyenin usul ve esasları çerçeve ana statü ile düzenlenir.

(3) Tüzel kişiliği sona erdirilen sulama birlikleri tarafından işletilen sulama tesisleri hakkında 18/12/1953 tarihli ve 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun hükümleri uygulanır."

Tasfiye için temel bir şart bulunmaktadır. Bu da, birliğin amacına ulaşamayacağına tespit edilmesidir.

Bu tespitin kriterleri Kanunda yer almamıştır. Objektif, ölçülebilir, denetlenebilir ve performansa dayalı kriterlerin ortaya konması ve bu tespitlerin bu çerçevede yapılması uygun olacaktır. Bu şekilde kriterlerin belirlenmiş olması, birlik yöneticilerinin de performansını artıracak ve başarı çitasının ne olduğu konusunda bilgileri olacaktır.

Bunun yanında bu tespitin nasıl ve kimler tarafından yapılacağı konusunda da, herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu düzenlemelerin en azından yürürlüğe konacak olan Çerçeve Ana Statü ile yapılması elzemdir.

Fesih işlemi, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün teklifi üzerine bağlı bulunan Bakanın onayı ile gerçekleştirilecektir.

Maddeye göre, birliğin tasfiyesi DSİ tarafından yürütülür. Tasfiyenin usul ve esasları çerçeve ana statü ile düzenlenir.

Burada üzerinde durulması gereken hususlardan bir tanesi şudur. Tasfiyenin en önemli konusu, mevcut çalışan personellerin durumudur. Çünkü bu hususta, hiçbir düzenleme yapılmamıştır. Bu konuya, feshin sonuçlarının irdeleneceği bölümde detaylı değinilecektir.

3- Birleştirme

19.4.2018 tarih ve 7139 sayılı Kanunla Sulama Birlikleri Kanunu'na eklenen ek 1 inci madde ile de, sulama birliklerinin birleştirilmesi hususu ve şartları düzenlenmiştir. Esasında, birleştirme işi de, bir tür tasfiyedir. Söz konusu ek maddenin 8 inci fıkrasına göre; "Yapılan denetimler sonucunda maksadına ulaşamayacağı tespit edilen sulama birlikleri; sulama tesislerinden beklenen faydanın ve sürdürülebilir işletme yönetiminin sağlanabilmesi maksadıyla ve DSİ'nin gerekli görmesi halinde Bakan onayıyla bu birliklerden birinin tüzel kişiliği altında birleştirilebilir. Birleşmeye dahil edilen sulama birliklerinden fesholunan birlik veya birliklerin tüzel kişiliği, Bakan onayı tarihi itibarıyla

kendiliğinden sona erer. Birleşmenin onay tarihinden itibaren bir ay içerisinde, bünyesinde birleştirme işlemi yapılan birliğin ana statüsünde bu birlik tarafından gerekli değişiklikler yapılarak Bakanlığa sunulur. Birleştirme öncesi birliğe üye olan su kullanıcılarının birlik üyelikleri, birleşmeden sonra da devam eder. Birliklerde görev yapanların, birleştirme öncesine ait mali ve cezai sorumlulukları devam eder. Fesih işlemleri sonucu tüzel kişiliği sona eren birliklerin personeli, taşınır ve taşınmaz malvarlığı, hakları, borç ve alacakları bünyesinde birleştirme işlemi gerçekleştirilen birliğe geçer."

Bu düzenlemeye göre birleştirme işleminin yapılabilmesi için öncelikle yapılan denetimler sonucunda, sulama birliğinin amacına ulaşamayacağı tespit edilmelidir.

Tasfiye için de aynı kriter belirlenmiştir. Burada da, birliğin amacına ulaşamayacağının tespit edilmesi temel kriter olarak ortaya konmuştur. Aynı eleştirilerimiz, buradaki kriter içinde geçerlidir.

Maksadına ulaşamayacağı tespit edilen sulama birlikleri; sulama tesislerinden beklenen faydanın ve sürdürülebilir işletme yönetiminin sağlanabilmesi maksadıyla, bu şekilde olan birliklerinin birinin tüzel kişiliği altında birleştirilebilir.

Bunun DSI'nin tarafından gerekli görülmesi gerekmektedir. Birleştirilmenin gerekli olduğu kanaatine varılan birlikler ilgili Bakanın onayıyla birleştirilir.

Birleşmeye dahil edilen sulama birliklerinden fesholunan birlik veya birliklerin tüzel kişiliği, Bakan onayı tarihi itibarıyla kendiliğinden sona erer.

Birleşmenin onay tarihinden itibaren bir ay içerisinde, bünyesinde birleştirme işlemi yapılan birliğin ana statüsünde bu birlik tarafından gerekli değişiklikler yapılarak Bakanlığa sunulur. Birleştirme öncesi birliğe üye olan su kullanıcılarının birlik üyelikleri, birleşmeden sonra da devam eder.

Birliklerde görev yapanların, birleştirme öncesine ait mali ve cezai sorumlulukları devam eder.

Fesih işlemleri sonucu tüzel kişiliği sona eren birliklerin personeli, taşınır ve taşınmaz malvarlığı, hakları, borç ve alacakları bünyesinde birleştirme işlemi gerçekleştirilen birliğe geçer.

Birleştirme ile tüzel kişiliği sona eren birliklerin, tüm iş ve işlemleri birleşilen birlik tarafından "idarede devamlılık esastır" prensibi çerçevesinde yürütülür.

Birleştirilen birliğin vatandaşa karşı sorumlulukları, birleşilen birlik tarafından aynen yürütülür ve yerine getirilir. Aynı şekilde, birleştiği için tüzel kişiliği sona eren birliğe karşı sorumluluğu, borcu vb mükellefiyetleri olan üyelerin tüm mükellefiyetleri,

birleşilen birliğe karşı da aynı şekilde devam eder.

4- Fesih İşleminin Sonuçları

19/4/2018 tarih ve 7139 sayılı Kanunun 7 nci maddesi ile 6200 sayılı Kanuna eklenen ek 12 nci madde, 6172 sayılı Kanun çerçevesinde tüzel kişiliği sona eren birliklerle ilgili hususları düzenlemektedir.

Madde hükmüne göre; "8/3/2011 tarihli ve 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanununa göre tüzel kişiliği sona eren sulama birlikleri tarafından işletme ve bakım hizmetleri yerine getirilen sulama tesisleri ile DSİ tarafından inşa edilen sulama tesisleri DSİ tarafından işletilir veya ilgili idarenin talebi ve DSİ'nin teklifi üzerine bağlı olduğu Bakan tarafından onaylananlar, işletme ve bakım hizmetleri yerine getirilmek üzere;

a) Büyükşehir belediyesinin görev alanı içinde kalan yerlerde yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarına devredilebilir, yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları tarafından devralınan sulama tesisleri su ve kanalizasyon idarelerine veya ilçe belediyelerine devredilebilir.

b) Büyükşehir belediyesi dışında kalan yerlerde ise belediyelere veya il özel idarelerine devredilebilir.

Birinci fıkraya göre sulama tesislerini devralan idareler bu tesisleri inşa maksatlarına uygun olarak işletmekle, bunların bakım ve onarım hizmetlerini yapmakla, proje alanında DSİ tarafından gerekli görülen sulama ve drenaj maksatlı ilave yapıları projelendirip inşa etmekle, rehabilitasyonunu yapmak veya yaptırmakla, bu Kanun gereğince tahakkuk ettirilecek varsa ortak işletmeye ait bedelleri ödemekle, sulama tesisinden faydalananlardan alınacak su kullanım hizmet bedelini Bakan tarafından tespit edilen en düşük ücret tarifesinden aşağı olmamak üzere belirlemekle görevlidir.

Sulama tesisleri, DSİ tarafından hizmet alımı suretiyle işlettirilebilir."

Madde ile tüzel kişiliği sona eren sulama birlikleri tarafından işletilen sulama tesislerinin nasıl işlettirileceğine ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. Madde ile öngörülen düzenlemelere geçmeden önce belirtmeliyiz ki, başka bir birlikle birleştirilen birlikler açısından burada belirteceğimiz hususlar geçerli değildir. Burada belirteceğimiz hususlar, tüzel kişiliği sona eren ve başka bir birlikle birleşmeyen birliklerle ilgilidir.

Fesih halinde 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanununa göre tüzel kişiliği sona eren sulama birlikleri tarafından işletme ve bakım hizmetleri yerine getirilen sulama tesisleri ile DSİ tarafından inşa edilen sulama tesislerinin işletilmesi ile ilgili iki seçenek bulunmaktadır.

Birinci seçenek, bu tesislerin DSİ tarafından işletilmesidir.

İkinci seçenек ise, ilgili idarenin talebi ve DSİ'nin teklifi üzerine bağlı olduğu Bakan onayıyla işletme ve bakım hizmetlerinin aşağıdaki kuruluşlarca yerine getirilmesidir.

Bu kuruluşlar;

- Büyükşehirlerdeki yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları.
- Büyükşehirlerdeki su ve kanalizasyon idarelerine veya ilçe belediyeleri.
- Büyükşehir belediyesi dışında kalan yerlerde ise belediyeler veya il özel idareleri.

Büyükşehir olan yerlerde iki aşamalı bir durum söz konusudur. Diğer bir deyimle, büyükşehir olan yerlerde, belediyelere veya bağlı kuruluş olan su ve kanalizasyon idarelerine doğrudan devir söz konusu değildir.

Buralarda, yani büyükşehir belediyesinin görev alanı içinde kalan yerlerde, devir işlemini yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarına yapılır.

Yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları, kendilerine devredilen sulama tesislerini kendileri işletebilecekleri gibi su ve kanalizasyon idarelerine veya ilçe belediyelerine devredebileceklerdir.

Burada, devrin neden doğrudan su ve kanalizasyon idarelerine yapılmadığı sorgulanabilir. Kanaatimizce, bu devir işleminin doğrudan ilgili su ve kanalizasyon idarelerine veya ilçe belediyelerine yapılmasının öngörülmesi, en doğru düzenleme olurdu.

Büyükşehir belediyesi dışında kalan yerlerde ise sulama tesisleri, belediyelere veya il özel idarelerine devredilebilir.

Sulama tesislerini devralan idarelerin bazı görev ve sorumlulukları da mevcuttur:

Devralan idareler;

- Bu tesisleri inşa maksatlarına uygun olarak işletmekle,
- Bunların bakım ve onarım hizmetlerini yapmakla,
- Proje alanında DSİ tarafından gerekli görülen sulama ve drenaj maksatlı ilave yapıları projelendirip inşa etmekle,
- Rehabilitasyonunu yapmak veya yaptırmakla,
- 6200 sayılı Kanun gereğince tahakkuk ettirilecek varsa ortak işletmeye ait bedelleri ödemekle,

- Sulama tesisinden faydalananlardan alınacak su kullanım hizmet bedelini ilgili Bakan tarafından tespit edilen en düşük ücret tarifesiyle karşılamak üzere belirlemekle görevli ve sorumludurlar.

Bir konuyu sorgulayarak bu faslı kapatmak istiyoruz: Sulama tesisleri özelleştirilebilir mi? 6200 sayılı Kanuna eklenen ek 12 nci maddenin son fıkrasında yer alan "Sulama tesisleri, DSİ tarafından hizmet alımı suretiyle işlettirilebilir." şeklindeki düzenleme bu açıdan önemli bir düzenlemedir. Bu, kural, esas ve şartlarınının 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile belirlenerek, hizmet alımı yapmak için ihale edilmesi söz konusu olabilir.

Burada noksan bırakılan bir hususun şu olduğunu düşünüyoruz. Böyle bir durumda da, bu hizmet alımının kriterlerinin ne olacağını kanunla belirlenmemiş olması.

5- Fesih, Birleştirme veya Hizmet Alımı Halinde Personelin Durumu

Yapılan düzenlemeler bir çok konudan eleştiri konusu yapılabilir. Sulama tesislerinin işletilmesi ve sulama faaliyetleri teknik bir konu olması nedeniyle, işletilme konusunda çok fazla değerlendirme yapmamız uygun olmayabilir. Ancak, idari işleyiş ile ilgili düzenlemeler ve bunların sonuçları hakkında değerlendirme yapmamız söz konusudur.

Gerek birleştirme ve gerekse fesih halinde, birliklerde çalışan personelin durumunun ne olacağı konusunda her hangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

Bu bulunmadığı gibi, üstüne üstlük, 6172 sayılı Kanunda yer alan sulama birliklerinin kamu tüzel kişisi olduğu hükmüne rağmen, üzerinde çalışma yapılan Çerçeve Ana Statü'de, birlik personeli için "kamu personeli" olmadığı yönünde düzenleme yapılması düşünülmektedir. Böyle bir çalışma, fesih halinde, birlik çalışanlarının olmayan güvencelerini iyice ortadan kaldıracaktır. Her halükarda, personelin güvencesini sağlamak amacıyla kanuni düzenleme şarttır.

Peki güvence sorunu nereden kaynaklanmaktadır? Fesih halinde, bu personelin akibetine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır.

Birleştirme halinde, personelin birleşilen birliğe aktarılması söz konusu olabilir. Gerçi bu yönde de bir düzenleme bulunmamaktadır, ancak konuya 4857 sayılı İş Kanunu çerçevesinde bakıldığında, bunu işyerinin devri kapsamında değerlendirip, İş Kanununun 6 ncı maddesi kapsamında değerlendirme yapılması mümkün olabilir. Yani maddede ki; "İşyeri veya işyerinin bir bölümü hukukî bir işleme dayalı olarak başka birine devredildiğinde, devir tarihinde işyerinde veya bir bölümünde mevcut olan iş sözleşmeleri bütün hak ve borçları ile birlikte devralana geçer." hükmü çerçevesinde, devir tarihinde feshedilen (birleşen) sulama birliğinde çalışanların iş sözleşmeleri bütün hak ve borçları ile birlikte birleşilen birliğe geçer.

Buna karşılık, feshedilerek görev alanında bulunan sulama tesisleri DSI'ye, il özel idaresi veya belediyeye devredilen sulama birliklerinin çalışan personeli ile ilgili durum biraz daha karışıktır.

Esas itibariyle olması gereken, bu uygulama muhatap tutulan sulama birliklerinin personelinin; DSI'ye devri veya bu personelin, Devlet Personel Başkanlığınca diğer kamu kurum ve kuruluşlarında unvanları belirlenecek kadrolara atanmasına ilişkin düzenlemenin yapılmasıdır. Bu hususun pratiği, daha önce belediyelerin kapatılması veya büyükşehir uygulamaları neticesinde kapatılan belediyelerin çalışanlarının devrinde yapılmıştır.

Kanunen kamu tüzel kişisi olarak tanımlanan sulama birliklerinin personelinin de, kamunun yani Devletin güvencesinde olması kaçınılmazdır.

Peki bu düzenleme yapılmadığında, feshedilerek sulama tesisleri DSI'ye devredilen birliklerin personelinin 4857 sayılı İş Kanunu'nun 6 ncı maddesi çerçevesinde değerlendirilmesi, geçiş yapmak istemeyen personelin ise tazminat dahil tüm mali haklarının, birliğin tasfiyesi kapsamında mal varlığından karşılanmasıdır.

[1] <https://twitter.com/HalilMemisTR>

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA